

«Эксперт РА Қазақстан»: лизинг нарығы 2018 жылы әлі де болса тұрақсыз серпінді көрсетуде

Лизингтік қызметтер нарығы тұтастай дамып келеді және компаниялардың көпшілігі 2018 жылы өсімді көрсетеді. Саладағы жағдай экономика мен инвестициялар серпінімен тығыз байланысты, сондай-ақ бизнесті мемлекеттік қолдау бағдарламаларына өте тәуелді болып отыр.

Біздің зерттеуімізге қатысқан лизингтік компаниялардың жаңа бизнесінің көлемі 2018 жылы 22%-ға төмендеді. Алайда мұндай төмендеу жеке компаниялардың 2017 жылғы қол жеткізген жоғары көрсеткіштермен байланысты. Соңғы үш жылда бір жылдағы мәмілелер көлемінің өсуі орташа есеппен 8%-ды құрайды.

Саладағы негізгі рөлді лизингтік құралдар арқылы бизнесті мемлекеттік тіркеу атқаруда. Мемлекет бизнеске мемлекеттің қатысуы бар мамандандырылған компаниялар («БРК-Лизинг» және «ҚазАгроҚаржы» сияқты) арқылы, сондай-ақ жекеменшік лизингтік компанияларды мақсатты қорландыру арқылы лизингтік қаржыландыруды жолымен қолдау көрсетеді. Ауыл шаруашылығы техникасын сатып алу үшін аграршыларға қолдау, «Бизнестің Жол Картасы 2020» бағдарламасы бойынша негізгі құралдарды жаңарту үшін бизнеске қолдау көрсетілуде, инвестицияға, атап айтқанда «Индустриялық-инновациялық даму» және «Нұрлы Жол» бағдарламалары бойынша машина жасау мен көлік салаларындағы инвестицияларға қолдау көрсетілуде. Біздің бағалауымызша, 2018 жылдың қорытындысы бойынша, мемлекеттің қатысуы бар компаниялардың үлесіне бір жылдағы жаңа лизингтік мәмілелер көлемінің 60% астамы және ағымдағы жиынтық қоржынның 80% астамы келеді. Бұл ретте, жекеменшік лизингтік компаниялар мемлекеттік лизинг берушілермен айтарлықтай бәсекелестікті атап көрсетпейді, өйткені олардың мамандану салалары әр түрлі.

2018 жылы лизингке берілетін жабдықтар құрылымындағы (зерттеуге қатысқан компаниялардың деректері бойынша) ауыл шаруашылығы техникасының үлесі 58% құрады. 2017 жылы бірқатар ірі мәмілелердің салдарынан темір жол техникасының үлесі айтарлықтай өсті, алайда 2018 жылы ауыл шаруашылығы техникасы қайта басым болды. Аграршыларды негізінен мемлекеттік лизинг берушілер қаржыландырады, бірақ жекеменшік компаниялар да осы салада өзін көрсете бастады. Жекеменшік лизингтік компаниялар жүк автокөлігімен және құрылыс техникасымен жұмыс істеу саласында неғұрлым белсенді болып қалуда.

Зерттеуге қатысушылар лизингтік қызметке деген сұраныстың өсуін және банк қарыздарына қарама-қарсы лизингтік қорландырудың мүмкіндіктері туралы бизнестің хабардарлығының өсуін атап өтті. Банк ортасындағы турбуленттілік сондай-ақ лизингтік компанияларға оптимизм қосады. Валюталық бағамның ауытқуы сала үшін жағымсыз фактор болып қалуда: сатып алынатын техниканың басым бөлігі импорттық техника болып табылады және теңгенің әлсіреуі клиенттер үшін жабдықтардың тартымдылығына теріс әсерін тигізеді.

Зерттеуге қатысушылар 2019 жылы лизинг нарығының перспективаларын оң бағалауға ынталы. Бұл экономиканы мемлекеттік қолдау бағдарламаларында лизингтік құралдарды пайдаланудың жалғасуымен, сондай-ақ экономикадағы оң серпінмен және капиталға инвестициялардың өсуімен байланысты.

«Экспорт Қазақстан РА» рейтинг агенттігі

Қазақстан Республикасы, 050000, Алматы, Фурманов көшесі, 130,

2 қабат, тел.: +7(727) 344-12-12,

www.raexpert.kz

**1-кесте. Қазақстанның лизинг нарығының негізгі параметрлері,
ЛК-зерттеуге қатысушылардың деректері бойынша**

Көрсеткіштер	2015	2016	2017	2018
Ағымдағы лизингтік қоржынның көлемі, млн.тенге	245 400	287 998	352 985	393 103
Өсім қарқыны, %		17,4	22,6	11,4
Лизингтік компаниялардың жаңа бизнесінің көлемі, млн.тенге	103 619	110 262	153 192	119 036
Өсім қарқыны, %		6,4	38,9	-22,3
Лизингтік компаниялар мәмілелерінің саны	3 916	2 574	2 058	3 049
Өсім қарқыны, %		-34,3	-20,0	48,2

Көзі: «Эксперт Қазақстан РА» ЛК сауалдау нәтижелері бойынша

Жетекші лизингтік компаниялар рэнкингінде 2018 жылдың қорытындысы бойынша «ҚазАгроҚаржы» АҚ бірінші орын алды. Соңғы жылдары көшбасшыға БРК-Лизинг белсенді бәсекелестік танытып отыр. Компаниялардың екеуінде де бизнес көлемі салыстырмалы және нарықтың қалған қатысушыларынан үлкен алшақтық бар. 3-4 позицияда соңғы жылдары Қазақстандық Иджара Компаниясы мен Лизинг Групп белсенді бәсекеге түсуде. Бұл ретте, тізімдегі бірден екі компания бүгінгі таңда нарықта айтарлықтай тұрақты жайғасымға ие болып отырған ислам лизингіне маманданған. Жетекші лизингтік компаниялар рэнкингінде банк холдингтерінің бір ғана өкілі бар. Нарықта банктердің тағы да бірқатар еншілес компаниялары бар, бірақ олардың белсенділігі жылдан жылға қатты өзгеріп отырады және көбінесе жоғары тұрақсыздығымен ерекшеленеді.

2-кесте. 2018 жылдың қорытындысы бойынша Қазақстанның жетекші лизингтік компанияларының рэнкингі

Жаңа бизнес бойынша орын		Компания	2018 жылы жаңа бизнес көлемі, млн.тг	Ағымдағы қоржын, млн.тенге		Қоржын бойынша орын	2018 жылы жасалған мәмілелер саны, дана	Мәмілелер саны бойынша орын
2019	2018			01.01.2019	01.01.2018			
1	2	ҚазАгроҚаржы	64 082	184 503	175 514	2	2 739	1
2	1	БРК-Лизинг	42 677	191 665	165 425	1	68	4
3	4	Лизинг Групп	4 979	5 139	2 611	4	103	2
4	3	Қазақстандық Иджара Компания	4 674	6 758	5 742	3	52	5
5	6	ForteLeasing	1 497	2 079	1 038	6	75	3
6	5	Аль Сакр Финанс	1 127	2 959	2 655	5	12	6

Көзі: «Эксперт Қазақстан РА» ЛК сауалдау нәтижелері бойынша

«Экспорт Қазақстан РА» рейтинг агенттігі

Қазақстан Республикасы, 050000, Алматы, Фурманов көшесі, 130,
2 қабат, тел.: +7(727) 344-12-12,

www.raexpert.kz

2018 жылдың қорытындысы бойынша жаңа бизнес құрылымында ауыл шаруашылығы техникасы қайтадан үстем болды

Лизингтік компаниялардың жаңа мәмілелері құрылымында негізгі лизинг нысаналарының үлесі, %

	2018	2017
Ауыл шаруашылығы техникасы, жабдықтар және мал	58,0%	28,0%
Жүк автокөлігі	19,9%	5,7%
Темір жол техникасы	5,9%	46,7%
ТКШ жабдықтары	4,4%	0,0%
Авиация көлігі (әуе кемелері, тікұшақтар)	4,0%	0,0%
Тоңазытқыш жабдықтары мен мейрамханаларға арналған жабдықтарды қоса алғанда, азық-түлік өнеркәсібіне арналған жабдықтар	1,8%	3,8%

Негізгі лизинг нысаналары мемлекет қолдайтын секторларға жатады

2018 жылдың қорытындысы бойынша лизингтік қоржынның құрылдымы, %

Ауыл шаруашылығы техникасы және мал

Темір жол техникасы

Жүк автокөлігі
(дөңгелектердегі жеңіл авто және құрылыс техникаларын қоспағанда,
басқа автокөлік)

Машина жасау, металл өңдеу және металлургиялық жабдық

Энергетикалық жабдық

Тоңазытқыш жабдықтары мен мейрамханаларға арналған жабдықтарды
қоса алғанда, азық-түлік өнеркәсібіне арналған жабдықтар

Дөңгелектердегі құрылыстық арнайы техниканы қоса алғанда,
құрылыс және жол-құрылыс техникасы

Авиация техникасы (әуе кемелері, тікұшақтар)

Өзге жабдықтар

Көзі: «Эксперт Қазақстан РА» ЛК сауалдау нәтижелері бойынша

«Экспорт Қазақстан РА» рейтинг агенттігі

Қазақстан Республикасы, 050000, Алматы, Фурманов көшесі, 130,
2 қабат, тел.: +7(727) 344-12-12,

www.raexpert.kz

Банктер іс жүзінде лизинг нарығынан толығымен кетті

Тиісті кезеңнің басындағы жағдай бойынша ЕДБ шоғырландырылған деректері, млрд.тенге

Клиенттерге қаржы лизингі

Клиенттерге берілген
қаржы лизингі бойынша
сыйақы алуға
байланысты кірістер
(оң жақ шкала)

Көзі: ҚР Ұлттық банкі

Зерттеуге қатысушылардың жаңа бизнесінің өңірлік құрылымы

№	Атауы	2017		2018	
		млн.тенге	үлесі	млн.тенге	үлесі
1	Алматы	10 234	7%	19 627	16%
2	Солтүстік Қазақстан облысы	8 751	6%	13 731	12%
3	Қостанай облысы	4 823	3%	11 278	9%
4	Ақмола облысы	6 466	4%	10 493	9%
5	Шығыс Қазақстан облысы	5 313	3%	9 541	8%
6	Шетел	0	0%	9 315	8%
7	Алматы облысы	4 988	3%	8 314	7%
8	Қарағанды облысы	2 302	2%	6 256	5%
9	Қызылорда облысы	4 658	3%	5 999	5%
10	Павлодар облысы	9 735	6%	5 725	5%
11	Атырау облысы	1 090	1%	4 324	4%
12	Батыс Қазақстан облысы	1 719	1%	3 428	3%
13	Түркістан облысы	10 886	7%	3 285	3%
14	Нұр-Сұлтан	75 042	49%	3 169	3%
15	Жамбыл облысы	1 873	1%	2 123	2%
16	Ақтөбе облысы	3 813	2%	1 772	1%
17	Маңғыстау облысы	1 498	1%	657	1%
		153 192		119 036	

«Экспорт Қазақстан РА» рейтинг агенттігі

Қазақстан Республикасы, 050000, Алматы, Фурманов көшесі, 130,

2 қабат, тел.: +7(727) 344-12-12,

www.raexpert.kz